Anulu V. Nr. 6.—365. Joi, 22. Ian. 2. Fauru 1865.

Ese de două ori in septemana
Joi-a si Dumineca.

Pretiulu pentru Austri'a
pe anu intregu . . 10 fl. v. a.
„ semestre ca anu 5 „ „
„ trei luni . . . 3 „ „

pentru Romania si Strainetate
pe anu intregu . . 14 fl. v. a.
„ semestre . . . 7 „ „
„ trei luni . . . 3 „ 50 cr.

DIURNALU POLITICU SI LITERARIU

Beiusiu in 26. Ian. 1865.

Trecu unu anu de dile, fara ca se fi lasatu in urma'si unu semnu unifra'si rendinsiintie favoritorie pentru nationalitatea nôstra, ma din contra avemu de a inregestra o multime de abusuri, si de necuviintie urmate fatia cu noi, nu voiu se dicu pre totdindene, dar mai cu sêma in colosaluliu si monstruosulu nostru comitatu.

Nu mai e scopulu, dar' neci tempulu mai poncede, ca se enarezu tôte suferintiele nôstre din anulu espiratu, pentru acesta'si referservu, jîn bunavointa'i Dreptatia, spatiulu pentru unu ciclu de articeli ce voru urmâ cîtu mai curundu, de astadata me marginescu numai a aduce la cunoscintia onoratului publicu, unu „pasiv — dupa cîtevu neci — raceciti u, cu care unii d'intre conatinualii nostri incepura acestu anu, dela care noi dupa atâta asceptare si rabdare sperâmu multa mangaiare.

E lucru cunoscutu, cumca in multe comitate se denumira comiti supremi. Comitatulu nostru bagsêma pestrucê'i celu mai mare in tiêr'a intrôga, si prin urmare unu punctu insemnatu in statu, se vede cê dâ de multe pêdece in asta privintia, si pana in diu'a de astadi nu se bucura de acêsta noroceru, si astada dî se guverneza de cêtra diu administratoru, ce succese filo-romanului Petracu de pia memoria.

Unii d'intre domnii nostri se invertîra pe la Oradie in dilele ultime ale anului trecutu, si dupa rentorcerea dloru pe casa, vedîdîmu cumca notarii comunali unulu dupa altulu se arêta prin Beiusiu, Pâbileiu beiusianu, firesce, erâ curiosu se scii cauŝa acesteia'si turneu, si eu tôte cê mai cugetau cê se va pastrâ unu secretu afundu, totu se mai decâtu scîrbamu cu totii ce e scopulu.

Peste cîte-va dile, de la tôte notarialele respective comunâlele, soseira reculturi indreptate cêtra Locutieninti'a reg. de Bud'a provediute cu sigilele comunali si suscrierile antistilor, in cari se cerê ca de comite supremu se nu se denumesca altulu, cautâ se numai Dlu administratoru actualu.

Cerculu Vascoului a fostu mai prudinte in asta privintia, acelu cercu'âdeca, a cerutu espresu, cê se ni-se denumêsca unu romanu de comite supremu, si numai in casulu, decum-va acêsta nu s'aru potê de ocamdata implini, sê se denumêsca dlu administratoru actualu.

Opidulu Beiusiu, ca unulu ce posiedu unu pâbileiu mai inteleginte, neci nu'i fostu provocatu, neci n'a facutu, si neci n'aru fi facutu unu astu-felu de recursu.

Recurseile mentionate s'au si apeditu la Oradie, si-le vedu pôte mai de parte.

Asta-e fapt'a, iubite cetitoriule, de care noua trebue se ni fie rusine, cê s'a facutu pe cotra natiunalitîti nôstre, si in cotra'n care-a noi ca romani trebue se protetâmu, si se sphnemu cê nu este efiuiutu libera'i nôstre voinite.

Pentrecea Dilele! sê avemu noi ce-va in contra'a personei dlui administratoru actualu; dnlea lui ca omu e fôrte bunu si ca deregatoriu magiaru era-si zelosu; inse noi ca romani dorimu odata si unu numpe supremu romanu, cê-ci si unu romanu pote fi aptu sê multumêsca ambele natiunalitîti ce vietuescu in acesta countatu; nesata e unu adevaru ce nu mi-lu pôte nimene contesta. Inse dacu Inaltulu Guverenu aru afla pre easgerata acêsta dorintia prê justa si leala a nostra, — atunci dorimu, ca filotoriulu comite supremu desi nu romanu, dar' celu puciinu se scie romanesce, ca fatia cu romanii se nu fie siliitu a porni dupa informatiunile altoru.

Sub guvernulu comit. actualu avêramu nenorociera a ni vedê cauŝa limbei aruncata de aici-colea, tragnata, si mai ales a opidului Beiusiu, nu ocsimu nici acumu'a unde o consume pulverea cutarui-a archivu.

Totu sub acestu guvernu comitatesc, vediduramu mai multe cause respinse din partea tribunalului funduluu din Almpia'a cauŝa, cê documintele erau scrise in limba'a romana!

Vediduramu retramise pentru tradiucere nenumerate cause orfanale lucrate in limba'a romana, chiaru si cesorile private din unica'a causa, cê erau compuse in limba romana (olâh nyelven erâ scrisu oficiosu.)

Despre acesta inse de atu data mai pelargu; de ajunsu, cê nu atâtu in privinta'a respetarei limbei nôstre, garantate prin mai multe ordenatiuni prê innaltele, cîtu si in privintia sêlencei barbatilorn nostri mai alesu in deregatoriele centrali avemu sê martursimu cu dorere cê nu suntemu fôrte multimiti de starea presinte precum se afla-u, sub guvernulu actualu alu comitatului nostru.

Drept'acesa neci nu se pôte potrî de la noi ca sê se intrepinemu pentru unu nenomanu dar' neci nu se pôte subsume decumva noi ca romani cremu romanu.

Crêdemu cumca Inaltulu Guvernu nu va respectâ mentionatele cerîri ale nostre, dacêtu merita ele, nu le va considerâ de dorintia poporului romanu, câ-ci acesa mi se pare mafestâ prê clara cê sa urmatu de astadata; ci luandu in drêpta considerare numerulu locuitorilorn romani d'in acestu countatu, si va tramite unu astfelu de Caputu care posiedendu inceledenu pentru romanu-lorn, sê fie in stare a esoperê concursulu creditiouliui si loialului poporu romanu la efectuirea marileru reforme ce ni stau la usia.

I. f.

De pe dêlulu Cacovei
26. ianuariu.

In locu de a vi impartasi ce va noutati imbucuratôre, despre cutari imuaintari in viêt'a nôstra politica nationala, cautâ sê mepunu in neplacuta pusetiune a vi face cunoscutu unu pecatu spre cea mai mare scadere a noriei nationalu d'in Comitatulu Sohocu mediôcre unde de la asumnecii a uvê d'in semulu nostru amploiati cu capacitati bune, totusi recursurile nostre reducatôre la sustinerea drepturilorn comunesti ale romanilorn si a premumerê pe diuarie romane, dau de unu resultatu nefavorabilu, câ-ci baremu câ mai la totu finitulu semestrului ne provocêmu la acestu drepta, totusi-câ unu resultatu scurtu negativu e respinsu de densii, pe langa tôte câ comunele de natiunalitate magiara de si suntu cu multu mai putine de câtu cele romane si suntemu dreptulu loru prenumerandu si câte pe 2, ambe pe numele comunei adresate, noi totu-si neluandu esempl'a de densii si cu acêsta'i remanemu indreptri. — Dreptu acesa Onor. Red. acêsta'i sorte trista si demna de compattimire cu acesa rogamu o comunicu cu Dvostre, sa scrii bunetate a-i dâ locu in diurnalu Drostre si sum convinsu câ va afla-ge cord'a animei celor'a pe cari ci interesêdia, indemandu-i spre unu zelu mai mare.

Patritia *).

*) Avemu sê facemu acê o observatiune mica, dar' care nu va fi fara de interesu. Unu capa alu unei comune romane ne-a trimesu respunderea banilorn de prenumeratiune, proprietariulu acestui diuarnalu s'a scresatu la acêsta privintia câtre Locutieninti'a reg. alu Ungariei, de unde in numele Facel. Sale a Locutieninteului i se dede respunsu la 25. noem. 1864. Nr. 7477 pro, cumca „la rugamintea preteniariloru, d'in partea acêsta'a nu se pôte esercitâ nici o influintia.“ D'aci se pôte intelege dorîtulu de sprin tu câ oficialele politice nici nu voru a octroâ nici a impedecê voinita'a comunelorn fatia cu cutare diurnalu. Comunele romane, poate dara prenumera, provocandu-se la stanumitulu datu si numeru. Red.

Banatu in ianuariu 1865.

Trecutu'au secle intrege de candu natiunea romana n'a inceputu sub mai bune auspicie sunhu; câ-ci acesta, si ôre c'mirare acêsta, candu anulu ce l'incepura li adse fruptele ostenceleloru neprecetate, li realisê dorintia'a seculara? Care a avutu noroceru a fi de la serbatorile cretinului pana la sê, botezu'in Banatu intre Romani, numai celu-a pôte sê-si fica idea chiara de marimea si bucuri'a entusiastica de potrivu sfincrele pepturi a le Romaniloru Banatiani, cari profeacza religiuneca gr. orientale, câ-ce ori unde se intorcea, nu vedêa alta de câtu fetie veseie, stringeri de mani, imbratisiegi, gratulatiuni frecîpcie; petreceri si eschimatimi de bucuria. Nu a remasu atu in care sê nu se fie adusu multiumiri la parintele cereescu, pentru câ li-a iertatu sê fie partasi de o asta-felu de bucuria, nu a remasu orasiu unde sê nu fie acursu imprejurulu la serbarea reniveri metropolei, mai generosê si adeverata bucuria nu a avutu Banatulu ca acêsta'a. Si ôre de ce a avutu renascerea metropolei la Banatiani mai profundu efectu, de ce a produsu bucuria mai entusiastica de câtu la celi lalti frati? Pentru câ toti cei lalti nu sentîau in asîi mare mesura apesarea unei administratiui straine, nu se vedêau impedecati la toti pasii de progresu; intre proetii nu vedêau straini, a carora-ia inime nu sentu bucuri'a neci intristarea Romanului; câce, pana ce fratii Transilvaneni de la venvlarea episcopiei de Sibiiu se bucurara nedimentrite de arcieri romani, pana ce d'ecesa'a Aradului avêa in pre mat'a resolutiune a nemoritoriului Imperatu Francescu I. garantia cumca iesci nu se va mai administrâ de câtu de Romanu de nascere, bucurandu-se chiaru si in tempulu de fatia de unu arcieru, care in linea primu a fostu si e antelupulu ierarchiei natiunali si bescricesci; — Banatianii se vedêau chiaru in acea mesura asuprisi, ca in tempurile de mai nainte; e lucru firescu dara câ recastigarea metropolei avu la ei unu efectu nemediulocitu, ca la cei-a lalti erâ in finitiu.

Scirea cumca Maj. sa prê bunulu nostru Imperatu Francescu Iosefu I. s'a indiuratu a ascultâ justele pretentiuni a le Romaniloru, a reinfintiâ metropolia'i romana, — s'a lâtitu ca fulgerulu, in câtu putine dile trebuira ca se se strabata prin tôte locurile Romaniloru fie câtu de departe. In Logosiu, indiegendu Romanii pe cale pretesta asta scire importantôria, numai de câtu se adunara spre a se consultâ, in ce modu sê dee espressiuni mai vie acestei bucurii, si in Adunare beser. decisera ca a trei-a di de cratinu sê se adune, laudu lui Ddieu, si rogatiuni pentru celu ce a produsu acestu evinementu, câra prin unu conductu de facle sê areta mumarginîta'i loru multumita. Aste se indeplinira cu concursulu unei mari multimi de Romani, cari au alergatu de prin giurulu Logosiului, a lui parte la acêsta serbatôre. Totu in acea di s'a serbatu, si Belintiu de câtra bravulu protop. Const. Grujiu cu concursulu intregei preotimi si invetiatorilorn districtului protop. Oravita, Bocsa-cea romana, Resita'a, si comunele mai insemnate d'in giurulu acelora-a inca nu au remasu indeterta, ci s'au intrecutu in celu mai solemnelu modu, a-ê-dicê espresiune bucuriei loru, fost' au iluminari, banchete, Te Deum, cuventari s. a. Fratii militari si-au alesu diu'a anului nou pentru acesta serbare, si au petrecutu-o cu o solemnitate pana acum'a nevedita.

Acêsta nobile emulatune nu a potutu sê nu atinga si diuritulu Fagetulu, unde cu asemene bucuria primindu-se scirea despre metropolie, numai de câtu mica'a, dar' brav'a inteligintîa d'in Fagetu cu diu protop. Atanasiu Ioanovicin in frunte se consultâ si decisa ca Domineca dupa anulu nou sê serbeze acêsta eluptare natuinale. Spre scopulu acestu-a

s'a facutu numai de catău invitatiunile, si la dîua prefîpta eră oraselulu plinu de preotime, invitatori, si de alti Omeni destîsi.

In presera'a acestei dile, unu cercu micu de intielegenti d'in locu si giuru de supletu la unu salonu cotatinu d'acolo, cu care ocasîune s'au tienutu cuventari potrivite. Mane-dî a's tienutu in besbîr'a gr. orientale sterviitulu dîlescu pontificaulu la acela-a dîu prîpopu impreunatu de 12 preoti si concomitatu de cantarile unui numeru mare de preoti si invetiatori. Cu asta ocasîune parintele pontefîcante a tienutu o cuventare mare alesa, in care a aretatu sortea natiuei si besbîrcei romane de la descalecarea loru in patri'a acesta, a aretatu motivulu din care s'au ridicatu Romanii d'in de mai-dîlu folosele ce le castiga prin metropolia, pomenei apoi de meritele barbatiloru natiunei si frunte cu Iîtea Sa dlu Andreiu de Mocioni.

Dupa finirea santei liturgie, preotimea si poporulu, in frunte cu stăguri natiunali, imperteszei si de a le tierei, se dusera la cîpe-tar'a unde se pregatise unu prandiu pentru 140 de persone. Era marcîia privirea multimei acesteia, ce intonă cantari natiunali si cunoscuta colinda „lui Pantazi Ionescu Romanul" compusa de Dr. A. M. Marienescu, care s'a latitu d'odata cu scirea despre metropolia.

Sa'r desfîsiu prandîulu mi Ipsîra totu este pentru toti barbatii binemeritati ai natiuei nostre.

Ajunulu anului nou in Vien'a.

De una siru de ani in elce andîrama cà junimea rom. studîosa in Vien'a nu a abasîu morkvurîlora natiunali, ce sîdere sub presîunea giurstîîrîora dîlelora strain numai intr'atîta-a, incatu concertîrea serbatorile si festivitătile natiunali d'in patria in ua'a sengura serbatore natiunale, ce o serbîea in corpu si modulu celu mai solemn in ajunulu anului. Fîindu in anulu acesta'a si en martoru alu acestei olimpiade, nu me potu retiene a nu impartesi impreuna cele placute, ce le seutii in salonulu festivitîi — in cepetarea „la Calula Albu" suburbîulu Leopoldîu — care cu drepta se potè numi Corintulu romanescu; ce-ai mei odata inca nu vedîa in ceea romanesca sciintia si arte, antelopenatîsi si desteritate in concerta saie farmecatoria ca aici, nicaiurea resultate asîi de surprinditorie in mîlasa, pôsta si arîea oratorîea ca aici, unde ei fîerea junimei nostre, impera capacitatii si auctorîtati renumite a le natiunii.

Dupa 7 ore sur'a se impîi salonulu numitu; si de jusi studîosi in vestminte serbatorescî se asîedîara in doue colîne de a dreptu si stîngu, era ca a treia colona se asiedîara in frontea mesei despîtî conducatori, d. a. senatori imperiali, functionarii rom. de aici si alti stimati barbati si natiunei, cari se aflara atunci in Vien'a. Forte interesante era privirea a colonele junimei, fîindcà in ea cu intielegîte surprinsa este o diversîte cordîala, trasurele cele in gîmere marcate de si erau de o coloratura blanda, totu-si aretau sora tariei de spiritu si decoraîîunîle care acoperîsera pre omulu de propăsîrea stesmîîcu spre una scopu mai inaltu, si pana candu cîtu lora cei fosesi si petrundîatori tientiau d'a renduli la barbatii meritati d'in frontea mesei, se parea cà sboru spiritulu lora prente este de mîle in stîulu patriei de care ii aduse aminte serbatorea de astadi. Pe fatîa oratorîeîlora inca strainciu si delectare solemn; cu vina bacurîa parasîra privirea si dîrea, mai la unulu mai la altulu, primîan salutarîle cele gratîase si cordîali si intrebun de la concesuri dupa unii si altîi, de cari se numeraîu mai multe aproape.

Dupa finirea cinei serbatorescî, care nu a lasatu nemîca de dorîtu, festivitatea o deschîse presedîntele consîstentîi arangîatoru barunulu O. Vasîlica junîmea nu mai tienea de cuvîntu pentru oratorîeîi. Apoi urmă o productîune musicale si anume avertur'a d'un Vîl. Tell esecutata pe doue pianoforte cu opsu mare de dulî: Ilie Ionescu, Mîhaîu Goianu, Vîctoru Curnu si J. Pascu, cu precisîune atîta de admirabîla cîta aplausurîle — mai alesu dupa andantele secundu, care scînara pre multe ca mulcîdîe, — nu-si mai aflara finea.

Dupa acesta'a se redîea din arcimandrîta Popasu si esprimă in numele ospetîloru onoratori prin o cuventare rotunda si semnificatîva multumîrea d'intre ospetî pentru sera'a cea placuta, speranta'n ce o are in o junîme asîi devotata natiunei si intocesîoru ei pre cumu si dorîntă'a cà fîi-ori patrioti voru cultîva acea, ce a facutu pentru ei, si voru intrepăsî ace'a ce au facutu deosîi cea, cà venitorîulu junîmei va fi sacratu binelui si prosperitîtî nostre natiunali, cà inaintîea noastra nîmeni nu va potè devenî stîpî de foru si natiunei rom.; in onorea acestei junîmi si redîea dara toastulu seu poîîndu-si sănătăse ceea ce au semenatu d'insii. — Tote in directîunea acesta'a mai adăugîe cà ungurii multe cuvinte si demnîtate adăugîă imperiale cavalerulu de Aldîu-Ieanu; dar deduse bucuria sa la aspectulu unei junîmi asîi de rara de pre la ei, ca speranîte de la familî'a sa; fîar este tata de familîa se bucura vedîndu-se regenerata si intemerindu-se fîii sei, acesta bucuria o sente si eu, pentru ca prîntre junîmea nostra, care e chiamata in venitoru a fi frunteu natiunei rom., la junîi acela, cari sunîu destinati a fi frunteasi toturoru

P. 50. Biblioteî bubalus, rom. biboli magiar. bival albun. bual, bualica. M. Acesta tote sunt d'in latîn. bubulus, cavlu estîs si in celîa fîi-latîn.

P. 53. Bubăre annulus se alla in bulgăr'a si in serb'a si in rom. Acesta se cîmesce de locu d'in terminatîune, cà e venetîca la noi.

P. 55. Bădîte accusare, provocare M. la rom. Badzocă si la saxon. vadvorbire, dara mie mi se pare cà Budock s'amăsa a desospori a soîte ce va la lumîne si asîa e d'in cîmesce d'in Vien'a vecîîi.

P. 56. Badoarte cavere, curare, in rom. varda custodia; iasi-si autoruîu recunosce cà acesta cuventa e germanu; vechia germ. sup. bi-warôn servare, got. vars cautus varde, germ. sup. war intentus, wartan curare (Curtius I. 501. Etymologische Forschungen.)

P. 56. Bărîu calu; bulg. var; rom. vara, varoiu, varnîita M.

P. 58. Băxăă magnus mare, dice M. in rom. oceare velvornicu. — Acestui cuventu nimeno un i dunăga originea slavesca.

P. 61. Bepîu, si Bepîru catena, rom. verigu M. — Aici avemu multe de insemnatu, ce aduce Dora (I. 442.) Virar ge. pg. pr. vechiu franc. virer, pîemont. virè (drehen) a intoru, a suci etc. substantîva pr. vîrè cercu, periferia, se folosesce ca adverbîu en-vîrè fr. en-vîron in giru si cà verbu environner, environner, it. invironare a incungîura. Virare e vechîa si cu greu se pôte deriva d'in gyrare, pentru cà g i nu se strămuta in v i, si pôte se fîi un cuventu d'in limba romana curata. Lat. vîrîa insamna bratîcelu, bratiare; vechîa franc. virer, in romanguia vîra, in comasc. venetiana vera, ital. viera, corcu, iasîi (nu se tiene totu-deuna de ornamente) si span. vîrola si bîrola vechîu franc. vîrolo ce-va inferma de inelu si in urma rom. verigă inelu. Diefenbach crede ca vera'a ar fî slavica, ins presumu se vede d'in cele inaintate pasa sei atîtu radecîn'a càtu si conceptîua se alla in limbele romanice si asîi pentru originea slavîei intreprinderîlora si lucrărîlora natiunali, portatorîi de tonu in patria si in societătile ei.

Unu coru de musica vocala constatatoru d'in tienerî romani si dîrea de confratele loru d. A. Brotea esecută dupa acesta'a mai multe piese acomodate festivătîi si artîcîose, — pre cumu fu mai intîu de Schubertu, alu carui tesu — ia tradusu pe rom. tenerulu poetu Bumbacu, in cătu provocă prin acesta'a un seriosetate, un'a espanstune profunda in limîile tîturoru.

Cu una vîgîoru electrîcu patrunse pepturile nostre in momentulu acesta'a voesa sonôra a unîi june Cîerone, a dlui doctorandu in drepturî A. Trombitasiu, a carui elocînta rara fi pre dosu obîsnîtu adăugîndu-i, intîmplarea de astadata acestăr rîle noatre cele mai audaci. Tactulu celu armonîcu, accuritatea in combinare si expresîune, clasîcitatea contestatîsi si mai cu seamă logîca ce-ai educatu acesta pre chiaru cumca dîna lui a scîutu pretîui talentulu celu raru, ce-i-fa donatu provedîtîa-si si i'a cultivatu cu un'a vîtuozitate in arte oratorîca, care de-aruma si servesce toturu de delicia si onăre. Pecatu! cà ne vedîîramu stingerîti intru insemnarîle stenografîîce, d'in care casuu nu potăramu decopîa tote vorbîrile, cari aru fi fosta cela mai formosa dosu de anulu sau poetru pentru, rom.

Reverendum, D. arcim. Popasu si ilustr. D. vice-presîedîntele si senatoru imperîîu Aldîu-Ieanu deplîncsera pustînîa ostra in prealata si ventîrea cu colori asîi de viue, in cătu nîci îlusîunea exagerata, ce o propia cîtăti juvenali nu s'aru fi potutu aventîa la acîa calme mai inalte. Nîme dîn, cà autoru chîsmatî, a cultivîa in ventîrea cele co-a sa facutu bune in presînte a perfectîunîa cele mediocre si a indreptîa cele greesîe?* Vedîîramu un'a binevoînta asîi de simpatetîca càtu mai inalta inîma abovera, numai amorea cea nemarginita a parintelui cătra propînîu fîîi-i pote fi analoga, afîandu-i noi pre frantesii fapte ingenîe in ventîrea, pre portîerîi de tonu in cercuîu nostru ne va lasa sortea? Onăre acesta'a data ve mariturîsecu cà mu imple de fîori domnii mei, cà-ei fa punîtenu nostra prealata cătu de apta spre una atasu cuventu, cà scîutu a fîi-ori-cîte fîi-ori farîrabîli, fîa singuinîa'a nostra càtu de fîdela tradîtunei d'in sangele nostru — de a lucrà si suforîî; fîa anîma nostra càtu de devotata-si-a natiunei pentru cîtăi si una fîamîna mi insalla îngrîjîte pentru ventîorîulu nostru; si aunne acea temere cà vîcîî'a practica, presîunea giurstîîrîora lumesci ar potè intonà alta domnitoru si pepetînîe nostre, decîta cele inmanesete si inautîtu prin idealu, ca celu ce nîu destîlesca scuînîa d'in lumîna sorelui, d'in aurîîa adevarului sacru, d'in vîtîa practica si vreesu alu magnete care atragu, privîra nostra spre alte corpuri lucide. Sorele ne orbesce, vapa'a lui nu alla focu simpatetîcu

FOISIOR'A.

Studie limbistice

I.

Cuvinte romane in limb'a paleoslovenîca.

(Urmare.)

P. 42. Бѣть sceptrum, neoslov. bat, batîca rom. Бѣть — M. Despre radecîn'a acestui cuventu nu potemu fi in indoinîa, cà-ei si-i deadreptu de cincesemu vorba latînă; dar totu-si-a vedemu ce dice Dora despre batere si baston. Battere ital. span. batir, pg. bater, prov. batre, franc. battre, rom. bate si serbesce bîtatî de la lat. battere. Acestu cuventu e foîte raru la cei vechî, cà atîtu mai desu ocure in latîn'a evului mediu. Intre o numerosele derivate a le acestui verbu e battaglia ital., span. batalla, franc. bataîlly, rom. batalia Schlacht inca la Adamantîu Martyr-batuîla, quas vulgo batîalia dicuntur. Basto ital., span. prov. bât franc. bâton. Unîi adăugu in legatura cu basto germanulu Bast (tetu) pote-pentru cà aîelu se legau cu teiu. Inse deca considerămu cuventulu bastonu Stock, trebue se cugetămu mai bîne la insemnarea radîmu si asîa pote cà dîam de mare mirare alu limbei poporale d'in Roma'a si ca atare se pôte compara cu grecîulu βακτηρία a radîmîi βάκτρα portatoriu de sarcîne. Totu de o origîne cu bastone e francesca bâton. D'in tote acestea se vede chiaru, cà cuventulu nostru nu numai cà se derîva d'in latînu, ci si are semenele sale in limbele romanice; si pri urmare serb. batîi si batîca o bîpermutîe, ce cu atîtu mai vertosu potemu dice, cà cumu se vede M. au amintesce estatîmîa cuventului in alte limbe slavîce si aici nu produce derivate d'in trîunîu, ce de comunu face, unde afla ce-va. Despre acestu cuventu insîrai pôte pre multe, dar' sperra, cà nu mi se va îuîa in nume de rea.

P. 50. Бѣлъ dolium cada rom. dice M. boacă, in rusîa'a Бочка si mai ocure si in alte limbe slavîce; radecîn'a e totu ace'a, carea e in Бѣтаріа.

P. 53. Бѣлъ albus, rom. biboli magiar. bival albun. bual, bualica. M. Acesta tôte sunt d'in latîn. bubulus, cavlu estîs si in celîa fîi-latîn.

P. 53. Бѣлъ̀ръ annulus se alla in bulgăr'a si in serb'a si in rom. Acesta se cîmesce de locu d'in terminatîune, cà e venetîca la noi.

P. 55. Бѣдѣть accusare, provocare M. la rom. Badzocă si la saxon. vadvorbire, dara mie mi se pare cà Bujock s'amăsa a desospori a soîte ce va la lumîne si asîa e d'in cîmesce d'in Vien'a vecîîi.

P. 56. Бѣрѫѫть cavere, curare, in rom. varda custodia; iasi-si autoruîu recunosce cà acesta cuventu e germanu; vechia germ. sup. bi-warôn servare, got. vars cautus varde, germ. sup. war intentus, wartan curare (Curtius I. 501. Etymologische Forschungen.)

P. 56. Бѣрь calu; bulg. var; rom. vara, varoiu, varnîita M.

P. 58. Бѣхѣ magnus mare, dice M. in rom. oceare velvornicu. — Acestui cuventu nimeno un i dunăga originea slavesca.

P. 61. Бепіу, si Бепіръ catena, rom. verigu M. — Aici avemu multe de insemnatu, ce aduce Dora (I. 442.) Virar ge. pg. pr. vechiu franc. virer, piemont. virè (drehen) a intoru, a suci etc. substantîva pr. vîrè cercu, periferia, se folosesce ca adverbîu en-vîrè fr. en-vîron in giru si cà verbu environner, environner, it. invironare a incungîura. Virare e vechîa si cu greu se pôte deriva d'in gyrare, pentru cà g i nu se strămuta in v i, si pôte se fîi un cuventu d'in limba romana curata. Lat. vîrîa insamna bratîcelu, bratiare; vechîa franc. vîrè, in romanguia vîra, in comasc. venetiana vera, ital. viera, corcu, iasîi (nu se tiene totu-deuna de ornamente) si span. vîrola si bîrola vechîu franc. vîrolo ce-va inferma de inelu si in urma rom. verigă inelu. Diefenbach crede ca vera'a ar fî slavica, inse presumu se vede d'in cele inaintate pasa sei atîtu radecîn'a càtu si conceptîua se alla in limbele romanice si asîi pentru originea slavîei intreprinderîlora si lucrărîlora natiunali, portatorîi de tonu in patria si in societătile ei.

Unu coru de musica vocala constatatoru d'in tienerî romani si dîrea de confratele loru d. A. Brotea esecută dupa acesta'a mai multe piese acomodate festivătîi si artîcîose, — pre cumu fu mai intîu de Schubertu, alu carui tesu — ia tradusu pe rom. tenerulu poetu Bumbacu, in cătu provocă prin acesta'a un seriosetate, un'a espanstune profunda in limîile tîturoru.

Cu una vîgîoru electrîcu patrunse pepturile nostre in momentulu acesta'a voesa sonôra a unîi june Cîerone, a dlui doctorandu in drepturî A. Trombitasiu, a carui elocînta rara fi pre dosu obîsnîtu adăugîndu-i, intîmplarea de astadata acestăr rîle noatre cele mai audaci. Tactulu celu armonîcu, accuritatea in combinare si expresîune, clasîcitatea contestatîsi si mai cu seamă logîca ce-ai educatu acesta pre chiaru cumca dîna lui a scîutu pretîui talentulu celu raru, ce-i-fa donatu provedîtîa-si si i'a cultivatu cu un'a vîtuozitate in arte oratorîca, care de-aruma se servesce toturu de delicia si onăre. Pecatu! cà ne vedîîramu stingerîti intru insemnarîle stenografîîce, d'in care casuu nu potăramu decopîa tote vorbîrile, cari aru fi fosta cela mai formosa dosu de anulu sau poetru pentru, rom.

Reverendum, D. arcim. Popasu si ilustr. D. vice-presîedîntele si senatoru imperîîu Aldîu-Ieanu deplîncsera pustînîa ostra in prealata si ventîrea cu colori asîi de viue, in cătu nîci îlusîunea exagerata, ce o propia cîtăti juvenali nu s'aru fi potutu aventîa la acîa calme mai inalte. Nîme dîn, cà autoru chîsmatî, a cultivîa in ventîrea cele co-a sa facutu bune in presînte a perfectîunîa cele mediocre si a indreptîa cele greesîe?* Vedîîramu un'a binevoînta asîi de simpatetîca càtu mai inalta inîma abovera, numai amorea cea nemarginita a parintelui cătra propînîu fîîi-i pote fi analoga, afîandu-i noi pre frantesii fapte ingenîe in ventîrea, pre portîerîi de tonu in cercuîu nostru ne va lasa sortea? Onăre acesta'a data ve mariturîsecu cà mu imple de fîori domnii mei, cà-ei fa punîtenu nostra prealata cătu de apta spre una atasu cuventu, cà scîutu a fîi-ori-cîte fîi-ori farîrabîli, fîa singuinîa'a nostra càtu de fîdela tradîtunei d'in sangele nostru — de a lucrà si suforîî; fîa anîma nostra càtu de devota-si-a natiunei pentru cîtăi si una fîamîna mi insalla îngrîjîte pentru ventîorîulu nostru; si aunne acea temere cà vîcîî'a practica, presîunea giurstîîrîora lumesci ar potè intonà alta domnitoru si pepetînîe nostre, decîta cele inmanesete si inautîtu prin idealu, ca celu ce nîu destîlesca scuînîa d'in lumîna sorelui, d'in aurîîa adevarului sacru, d'in vîtîa practica si vreesu alu magnete care atragu, privîra nostra spre alte corpuri lucide. Sorele ne orbesce, vapa'a lui nu alla focu simpatetîcu

vîca ar fî dora terminatîunea gu. Alta-cumu si despre cele romanice dîcu unîi, cà ar fî de origîne etruska, asîi in gîmesîe istîorîcu vîrîa, vîrîola, brachîalesî vîrîola latînu. dicuntur, vîrîcu etîîbercîcu Plînîu lat. nat. Humboldt provocando-se la acesta notîtîa crede, cà radecîn'a ar fî iberica. In limb'a basca biruncata (a intîerce) este cuventu inse e dîn lat. vîrmenare.

In francesa se alla si verrou, verroui, prov. verroîl de la vercuelum; si de nîci se pôte justîfîcà in cătu-va si terminatîuna ga.

P. 61. Beraîa hîlaris rom. veselu, albanîce vesîjîi, M. — Acesta adăugîe cà se alla in limbele slavîce si in derivatîuni forte multe; noi n'avemu trebuînîa de ela, cà-ci ni e destulu bucurîa si fîarîtatea.

P. 61. Beazo remus rom. vesala. M. —

P. 62. Beripîaîi Іерархіа officîum vespertînum — rom. vecernia. M. — Acestu cuventu are si radecîn'a cîesi, inse la acesta intîîîesu nu in rumanii, ci numai ca cuventu technîcu se folosesce in besbîrca, de unde ar fî estîs de multu, dcca nu fîar fi fosta opîta romanîîora intrebuînîtarea cuventului propriu de la origîne, ce se alla la cartîle bisesîrescî edate de Ciparîu, care dora acumu voru potè ajunge si in manîle romanîîora, carî in cele religîose sunt despartîti de mam'a loru Roma.

P. 63. Bazîmîne visus, viziu rom. vedenia M. — Radecîn'a acestui cuventu e comuna mai la multe popôre d'in familîa arica, dara mai alesu la cele romanice si slavîce; ocure apoi in sanscrita; vîd, in grecîu cu digamma ἰδεῖν, ἰδέα, ἰδεῖν lat. videre; ital. si rom. vedere. Cu tôte acestea inse form'a nîu le vedenia nu corespunde regulelorîu formatîunei limbei nostre, de aceea potemu se introbuînîtumu mai bîne visîune, cà si asîa avemu in rom.

(Va urmà.)

în sînulu nostru, ce fa implute gîurstările cu flegma, și noile ne cete mai bănuitoasa splendoresa cea reu-stelelorra . . . . . Acesta'a fostunu cellu cea periculosu ne sarăpta și pre noi în vieţîa practica.

Unu sengeru solamine dulce ne smulge d'în tenebritatea acăstă fetală mai; prevedutăla'nte inteleptunea și cea nemarginita-nia-data și non in diîrreptinea acăsta'e unorra salvatoria. Cî-ci dupa cunu economulu celui intieleptu ingro unu paru lungu și lasă'll'a cu tenera ca și pîta realate venturîoru și vîforăni, ce o stremba, o succesu, o rumpe: asăe avem și noi asta-dî în frunţîa mosi-barbati, acaoru vîţîa ni va servi de modelu, a cărorra fopte ne vorra fi esemplu pre cîraru, a cărorra aţîne curata cîtra statuile remanedîru necîatinata pana în dilele carutie ni va servi de scutu în contra-ori carori atacu ale nostru. Cîtu dorinu noi de multu ai d'în alte punete de vedere se vieze indelungatu acesti barbati demi ce ovedîa prestu totu natîunea și asta-dî frantza ceeasi nostru, toma dorinţîa nostra de a avé unu modelu în ventorulu nostru ne silesce a li aduce asta-dî unu ,,și traiesca" și mai continue!

Mai tardîu dupa o pausa de cîtu-va minute si redîea Dîu senat. imp. Moga si inchînă cu vocea-i atantorica si patrunditărîa unu toastu pre frunzosu „Natîunii Romane!" amintîndu pre scurtu aforistatele și de mai multe, ecrii la prealtu: Dîlu na dînu și destulu au sufritu Romanîlu și fine patimîloru lui pu puu, de aici nainte Romanîlu e tare și mare și va inflori . . . ! Temîa acesta provedei grabalu celu mai inalta și entusiasmulu aclamatîmile nu-ai aflau fîne. Postandu-se inse pre tribuna'n masîcala primulu artistu romanu d. Jalonîtîanu (alias Uriu) cu demnulu sau maestru D. Salvî domnîa de unu silentiu cîtu mai profundu în sala. Ochî totorora tientîau la artistulu adoratu, iarăe în muzîca vocale o primulu omenîe ce a ivitu pre cerulu nostru. Acesta'ncîntînu nostra espansîva fîu intra adevern remunerata prestu aceptare; cu aplauzîmile cîtu curatu resună tenorulu Orfeului nostru și ne rapi pre cîte-va minute în regionîle cele mai inalte a sentimentelorru. Dîu Uriu natura'i-la dentu în vocea d. sale o manosa mîna de arginta, devoltîara artistîara a acesteia de pana acum arata e dovedîme cîtra arte, ve a ajungere tîa care preste scurtu va inalţîă virtuositatea d. sale la gradulu de renume europeanu. In piesa-prima ce o cantă — un a romanţîa de Salvî — avîramu ocasîunea de a ai și noi o ocasîune de a admîra fîrîa-li. sale artistica cu cea mai mare siguranţîa. Animositatea generala nu remase fîara de infinitnîa nici pre artistulu nostru, nu'a armare a atentîa și a ceiscuintîei cîa asta-dî de prîm'a data propaiesce în unu cercu asăe de frumosu de frati de una sange în capîţîa d'Austrei, se pare a fi destu putîna snefiete ce-la cuprinse la incepţîa în decursulu de mai departe inse se dovedîă vocea intru intregă'a sa maiestate, și noi admîrîamu intr'una'n acele cualîtăţîe de indeierru în-cantînu la tenorii cei preste measu adorati ai operei de aici, ideea omnipotenţîei sonoritîţîi (plinetîi) în tote cordele si-un dulecîia metallica asăemenea cerei ni si aîbucem auiuta a fi mai autîu în capîţîa'a nostra în privinţîa'a scărîelorra ai pustîei pre d. Uria a supra'n toturora artistîlorra capîlasi nostru, cari si-au pusu a-lui intree numai in scola si practîca. Speramu inse ca artistîulu nostru si în privinţîa'a scărîa'va ajunge în scurtu timpu la deplîna'a perfecţîune.

Intorsandu-se la serbatorra nostra inregistrăm cu placere respunsulu dîei doctoranda în drepturî I. Gala la toastulu dîei Moga. Amesaruna obieptulu, dupa care era vorba (natîunea,) vorbîrea dîei Gala fu marelu'e vecina. Cunîeatîu celui mai mare ale ideelorru frumose devoltate de dînu, e cam untoriuriala; natîunea care are elemîte de vîţîa în sîne și are intelectualitatea d'ale cultîva va trai și va propsera, ba trecînd și cîta de dorerosa, fie cînd secuîlorru cîta de afundu; și'n numai o de a se observa cu consîtînţîa, credîutu'n mo; în virtutea nostra, ai cîteînîalu acestîa-acea pentînta dîrcîua-ca-a numi A. Muresănu cu privire la noi „Cassandra mută" Acea inse cîa natîunea nostra vîţîa și prosperăza, avem d'a-i multumi tenacîtăţîi elementului romanu, vpsi subordînatîorru vîţîei nostre natîunali — în redîea dîara toastulu sea în memorî'a si sanetatea accăstîa. Dupa scărîa de nou urmă un'a productîune pre vîolina cucîntata cu desterinîe de d. Ieu Gîanu inscîtu cu piano de d. Cornu.

Intersante'a acea giurtare cîi ori si cîtu de cu tacu și presegustarîa se vede portarea junimei Vienese, totuș predîminînd acea sentîmentîu în pîpturîle june, schintea ce o aruncase d. Moga prin toastulu seu pentru natîune în ale, a dubuita și aprînda, sî cectoru, cu atîta mai multu, cîi cîevîi scîintîelorru innatte porneseu fîele principalorru scîintîe toturoraun d'în punctu de vedere obiectîvu; — nu politica, ci istorîa, nu persona ca atari și meritele lîra cele adăverate, autu obieptele adăverei lîra. In semnulu acesta'e crederea a pote explîcă acea giurtare cîi ovulu dîei fu domnulu Assente Severu, care ocoră prîm'a data asta-dî junimea cu presentîsa sa. Prefîmd'a atîma de care se bucura d. e'a la junimea nostra, atît deplîn'a s'a expresîune în tonastulu inchînatu de d. Trombitasiu; unde amintesce că barbatulu acesta'e-sa remasu totudeauna consecînte în aceasa cu-ncetîtîa cîtra patria și urdea vîţîei indelungata ca celui mai mare Romanu. Aclamatînile ce urmara mai dupa fîa care pana erupera cu vemenţîa, tîmrîma intregîa se redîea și-i adase lui Assente unu „să traieca" asîa de entusîasmata, cum se pare a fi atîma'a junimei cîtra dînsu. Dupa scărîa'a se puse la clavira d. Costache cavalieru și e Buchetîa-li scantă, acompanîată de una orchestra de diferite alte instrumîte musicali din partea junîlorru romanî, una mereu romanesca inte tote, pentru că ale compusu de romanu, — de dînsi singuru — esecutate de romanî, și ave'a avîs și forma romanesca. Merulu acesta'e-sa indulcîtu intr'atîta strabucîtu'a adunare iacîtu aplauzele nu au ingetatu, pana cînd'a-ori cîntînsa artistîă si o hora natînuale totu de acel'a-si compusetoru și totu de acel'a-si resultatu. Merulu acesta'e, pre care la-esecutandu-se'l, ugîrîe — și prînd numele „Merulu lui Assente." si dandu-se mai pre urma la tîpariu se dedîea de dîu compusetoru eroului natînîi si a festivitîtîi natînuali. Dîu Assente respunse multumitîei prîm cuvînte ce-i se adresîă din partea junîmei, cînuca meritulu d'atunci nu-i ocupete deale ei tenerîmsi brave rom. de atunci, si d u c t a l u ca cînd'a dunatu pentru patria'e Romanu, referă dara onorea la acesta si-i ură prîm „să traieca." Dupa toastulu scurtu, celî din doctoranîm de drepturî S e l e c h i nă'a poema de V. Bumbacu „Concordia," care dupa cumu-i peturamu deplînsa dupa anîmîla fugitîva, se tiene de cele mai bune dîn operatele acestui poetu talentosu.

In modulu acesta'a decursu sîa intregu, toate frumose ai mai cîntate de Maestru Severu, de dîn Dr. de teologia Silasi pentru „arciepîpi romani Andreiu si Alexandru" de dîu doctoranîa de drepturî Gregorîă'a pentru secretarî tecesîmi rom. familîa Mocioiu, la care respunse dîu Eugeniu Mocioiu cumca portatorîi numelui a cestu'a nu au fîa cum atîta de cîte sanî'a detorînţîa a lora ca romanî. Acesta nîdesu natînea, care'a redîa acesta'a ardîea dîn Ac. Cîmponeriu adveutu si adjuncta de cosepta la c. c. carte nugara, etc. — unu toastu escînîte in aceatasa fîmîlîa, cum și'n Bucovîă, precum: Buchenthal, Hormuseschi, cra mai alesu pentru amavenînţîa ancîu alu junîmei Vienese, care prettutîeno ne inotîesce. s. a. — tote urmate de nemîmerate schamatîu.

Nu mai putîu-ne-a indulcîa festivîtatea cu corulu vocale unde din Pantelemon Dîu'a impletîtu cora'a de laur.

Precîsu la 12 ore salută dîu Trombitasiu amîlu 1865. prîn o vorbire serbatoresca a carei intîesa era tutarîrea în fratictate, adeea legatu'a presente se durase în eterna.

Dupa acesta urmă unu „la multi ani" în onorea tuturorî presentîlorru, se cetîra felicitarîle sosite prîn telegrafu și apoi incepsera pastînînînî speciali cu cari se fînî festivîtatea cu atare. Fîe care parese! sa'i în unorula cele mai bune și credeau că va pastrà suvenîra acestei festivîtatî inte cele mai dulci ale vieţîei sale. — R.

Saturdîu'a din 13. Januariu 1865. sub Regimentulu Germano-Banatîcu.

De cauza indulcîrîei Imperatu s'a indurat a reînfinţîă Mitropolia nostra cînuca si a desunu pe Mitropolitulu pentru Ardeala si Ungaria, au incepţîu a cîrculă pe la noi faîm'a, daru si noi insi-si cu urechile ainu audîtu de la un Ofîţîeru serbescu d'în Iu cu numele I. I. comunu romanî din comunitatîe mestecate, cu despartîera lora de serbi au voru poti avă preotî de natînualitatea lora în satu, ci vorra și altîi, care fînîra preotîmea'a si-adune preotu cu trasîu d'în alte sate curatu romanu, ba co e mai multu, se vorbesce si acea că tote comunîtăţîle mestecate se vorra desfîinţîă și mai cu seamu de romanî diîîte, se fie serbesci.

E sciutu că în satele mestecate, ba tocma și în unîle numai de romanî locuite sunî preotî serbî, și acesti cînuca nu-i respunsu, cari se afla parte sub regimentula Germano-Banatîca parte suptu celu Serbo-Banatîcu ocupate numai de preotî serbî, e de temutu, ai nu numai acele în minoritate precumu Panciova, Pocîţîa, Brestovatî, Gaiu, Samosiu, si Tîrpaia, si altele, ci și cele în majoritate precumu Satulu nou, Aliînaruriu, Delîova, Maramorucu, Cuvinia, Comînîtu, Sîrcbeîtîu, Dobritîa si altele numerate preotî nici intieleginţîa de natînualitatea sa spînîmîtate si insielatî fîndu de sus atîsacle minîtîuse, se vorn declară protîvu, și atîrarî'a'rîelorra. — Astă dara pentru ca se nu fie retacîrea cea deprearma mai mare de cîtu cea d'antîîa, o neîncungîarata de lîpsa, ca barbatîi nostri, carora's'a daruitu tota increderea d'în partea tutororra romanilorru, și binevoiesca a mediînîă la locurile mai inalte, ca nici unu Romanu sê nu remana mai multu sub iearar'a serbesca, fie d'în comunîtati curata romane, fie d'în cele mestecate. — Trei luni d'în Satulu-nou.

ROMANIA.

Unu telegramu d'în Bucurescî cu datulu 20. Januariu ne spune: Prîn unu decretu domnescu, metropolitulu se inestrăza cu titlulu ascîutu-a: Metropolitu, primate în Romania. — Constantînu Negru presedîtîutele ministerîlorru legîlative a sosîtu la Constantînopole în Bucurescî.

NOUTATI ESTERNE.

FRANCIA. D'în Parisu cu datulu 28. jan. se scrie: Asta-dî a fostu consîliu ministeriale în Tuilerie, sub presîdîîtulu Imperatului, obieptulu desbaterîorru se crede a fi fostu casa'a prelatîorru cari publicara encîclîca. Guvernîîu se gatesce pentru atacuri mari ce i se vorra face în scautu d'în partea protîvnei. Principele Napoleonu inse se gatesce pentru respunsurî. Brosîura'lui Dupanloup, de care ami amintîtu în nrulu trecutu, nu trase a supra-si atentîunea fîrîu'unu gradu atîtu de mare, precum acceptîu clericalîî, și pînîtru care o mesîe sanî'a sa. Se crede că guvernulu a datu ordîne diurnalelorru partîtei sale, se nu grăăsca despre acea'a broşîura, ca asta-dîu prîn tacere și ucida insumnetata ei. Unele diurnale marturîsescu că guvernului i-a sucesu deplînu asta politîca. Alele d'în contra vreu a sci că insusi principele Napoleonu va edîă o broşîura contra celei-a alui Dupanloup.

Guvernulu se va aperà în senatu în contra prelatîorra prîn dd. Rouher, Vuitry si Thuillier cîtra cari unîi mai adaugu si pre Delangle.

Principele Napoleonu va dà în 11. ianu unu banchetu strafucîtu în onorea Imperatîului. „Kol. V. Ztg." se mirîdîe a declîăra'nte a renumitîului Thiers, în care acestu deputatu apera papatulu si atacu conventîunea de ora esîptîi — dise Thiers — pap'a va trebui să scrie scutu în Franţîa, și io nu volescu ca Bonaparte sê aîba unu prefectu decoratu cu mîtra.

ITALIA. Scrîe'm d'în Roma marturîsescu despre petrecerile de carnevalu, cari sunt spîendîde și la cari scurgu multi strainî. Partîîa'a nationalu îîdîarea a decîsu a lua parte la aceste petrecerî, pentru ca sê-i arate conînîmîrîea ei pentru conventîunea d'în septemvre și situatîunea ce resulta d'în aîa.

„Civiltà cattolica," diurnalu alu jesuîtîorra declîara ca besîrîca'a nu respînge constîtutîunîle.

Mai multe seîri ni spunu că broşîura episcopului francesu Dupanloup a „supra'e cărţîei clîcei, n'acîutu o impressîune prîn placuta la Roma.

D'în Torîno cu datulu 26. jan. se scrie: De ora-ce portarea intielepta a parlamentului nu e în stare a multîumî pre toţî, cîtî-va piesmontezî d'origîne sîi inceputu a face none demonstratîunî, strigandu pe strade contra lui Peruzzî, Minghettî si Pepoli. Spîretulu demonstratîunîorru inse nu e seriosu, d'acea nici guvernulu nu-i da multu de capu.

VARIETATI.

— *Unu ce curiosu!* D'în mama amîcu-ni vine nouîtatea supînîtorîosa, că cînpulu professorîe de Beîusîu ar fi primîtu de curendu unu intimatu de la Consîliulu Locutîenîîtei regî de Budapesta, prîn care i-se propînîsce a mai asacepe în gimnasîîulu superiore de acelu tanerî de acei-a. (D. c. Bucovînesi si Ardeleni *?*) cari nu scîu magîaresce!! Ne va cerà Dr. Imparatesîorîu dacă ne îndemînă despre adeverîtu acestîă poetîc. E-ce va necredîîbîl? De la Consîliulu Locutîenîîtei regî, și'au potuta esmana asemene ordonatîune necualificîbîle atunci candu M. S. imparatîîa nîă-cîă, pre dînsu'e numîse ca membru de parintîatu asemîe de indîre și dîreptate chiaru în costîunea limbei; și'n ar sem-nîă a lucrà în contra pre nalîei intentîuni și a vatomà cînîa mai delicata sentîmentu alu Rîurî, se somnă a prettinde tenerîîorra rom. ca sê mergă antîîa la Kecskemet și invetîă limb'a magîara și numai dupa aceea a sê suscepe la Beîusîu spre a invetîă limb'a materna.

*) Dar romanî magarezî si bunatîsî? Ce-ce nici acestîa nu scîu magîaresce. R. e d.

Digitized by Google

A dou'a parte a ordonatiunii amintite preserie ca corpulu profesorale să dee în viitoriu limbei si literaturei magiare mai large sfera decâtu cea de pana acum. Dacă intelegemu bine acesta preci cariosu postulatu, nu are de scopu ală'n deachia a face cu incetulu limb'a magiara limb'a invetiamentului si intru acestu unicu institutu superiore rom. in Ungaria, Prin incumetata pretensiune, si nu potemu pricepe cu e baasta, ca să fie accoitita de insultatione facuta limbei si prin urmare natiunalitatii romane d'in Ungaria. Mai repetimu că aceste nu le potemu crede si că acceptimu deslucri de la respettiv'a deregintia gimnasiale.

Eca, daca in contr'a acceptârii nostre faptula acestu-a superaciosu s'ar ascedeu, sperâmu că patronulu gimnasiulu, Pré santiea sa D. Episcopu dincesanu alu Oradii-Mari, va face pasii cuvenii pana la augustulu tronu spre delaturarea pericoluli ce amenintieza numitulu institutu romanescu.

= *Necrologu.* Nascudu'n 8. ianuariu nou 1805. Serbatoriile natiunei a manuturirioriuluĭ, ne au fosta lipsite astadata de o intempiare d'in cele mai triste, ce i pote intempina cui-va pe acestu pamentu. Confratele nostru Vasiliu Axente d'in Presla'n ascenirea la asdr'ta generale de aici, si-pierdu scumpu'n sa sotia in floreea vietiei sale. Repausu'a Luisa Stefanu, fi'ca protopresbiterului de acestu nume, nascuta in Budacu'n romanu in 19. aprile 1829. s'a casatoritu cu sociulu ei celu doiesu in 21. faru 1856. In 30. iuliu 1860. a nascutu unu prunca cu numele Iliviu, care a repausatu aici in Nascudu in 7. noemvre 1862. In 5. decembre ănu 1864. a nascutu la 2. ôro demanetîu fi'ca, care s'a botezatu in 25. dicembre cu numele Emi i li'a. De ăsea ajunsa baietiu'e a fi de 20 de dile si mam'a sa nu se redîsese deplinu d'in patula durerilora nascerei, si eta că ased'ta repausa'n domnulu in 4. ianuariu nou 1865. Imamormentarea se intemplâ eri in 7. dioc. chiaru a 2-la dupa ăm'a nascerei domnului. Mai intregu spiritu nostru lă parte la acesta sarbare trista. D. vicariu foraneu ticnu o predica acomodata si petrundatoriu, purcedendu d'in motivulu: „mulțerea luna, parte luna, parte se va da celora ce au temu de Domnulu.“ Sirach capu 26 versu 3.“

Si intru adevaru in repausat'a pierdu distriptulu nostru una membru d'in cei mai estimati si inteligentiei sale, ăr' societatea pierdu unu modelu de modestia, buna cuviintia si demnitate muierâsca. Pia-cinu, cine a lautu parte la petrecerea ei cea mai de pe urma nu s'a potutu contenî de la lacrimi vediendu pe sociulu ei celu petrunsu de durere lacremandu fierbinte si aducendu-si a minte de orfan'a cea remasa, ce nu a potutu fi forice de a consuce pe mama-sa si virtutile ei cele frumose muierescĭ. Inca multu timpu va fi neuitata in opidulu nostru unde totu suflet'u i dice cu noi de imprena: „Sô i fia tierna'n usioru si asfintiu odihnitu cu drepttu de imprena in locuintiele celuĭ pres inaintea.“

= *(Una colepta.)* Mi a sucesu a adunâ pe partea juristiluĭ I. Nichita una suma de 78 fl. v. a. Contribuintii la acesta suma: Iosifu Vinkler 20 fl. N. 5 fl. Gregoriu Sarnkan 5 fl. Michaile Horvath 5 fl. Simeonu Popa 2 fl. Francisco Kitchler 1 fl. Teresiu Ratiu 4 fl. Ioane Bolasanu 4 fl. Dr. Grünwald 1 fl. Michaile Tisch 1 fl. Ved. Kosta 1 fl. Gregoriu Zakarjos 1 fl. Popu Teodoru 2 fl. Toma Costinu 3 fl., Alexandru Dragănu 1 fl. Basiliu Sîrcuidi 2 fl. Iosifu Papp not. 1 fl. Georgiu Horvath 2 fl. Mihaile Coroianu 1 fl. Tanase Coroiu 1 fl. Ioane Vasiu 3 fl. Gregoriu Kövary 4 fl. Augustinu Antal 2 fl. Gabriele Lazaru 1 fl. Miron Cuicuianu 2 fl. Ioane Lazaru 40 cr. Teodoru Kövari 5 fl. 60 cr. in sum'a 78 fl. v. a. care sum'a s'a si strapusu sau amintitului juristu. — T. Kövari.

= In 30. l. c. s'ă'n au trecutu pre aici cătra Vien'a Pré Santi'a Sa oppulu Arădului Preocopiu Ivacicoviciu inaociu de protosinceliu M. Romanu, impreuna cu Iltea Sa comitele supr. alu Aradului G. Popa si dia asesore de la tribunalu cambiale d'acelu Popa si dia asesore de la tribunalu cambiale d'acelu I. Bogdanu cu membri si deputatiune, care sub conducerea nou numitului arcepiscopu si metropolitu are se depuna la tronulu Maj. Sale profundu'a multumita a clerului si poporului romanu gr. orientale pentru reinfiintarea metropoliei romane.

= *(Demunire.)* Maj. Sa cu resolutiunea d'in 26. noem. a. tr. l'a denumitu pre canoniculu si eppulu tit. Mihaiu Pogarasay de epiu romano-cat. alu Transelvaniei.

= *(Multimita pôblica.)* Cea mai profunda multumita esprimâmu subscriisii acelora multu onorati Domni maramuresiani, carĭ au binevoitu a conferi una beneficiu de 100 fl. v. a. spre ajutoresa alora 2 studiosi romani. — Carĭ marinimosi Domni maramureanu lipsa'n nostra in mediulocele debuintiose spre continuarea studiarei, au binevoitu a ne ajutorâ cu sumunitiu beneficiu, impartinduu-la intre noi reverendissimulu Domnu Vicariu alu Marmatiei M. Pavelu si spectatulu Domnu J. Jurca, caror'a fii recunoscutori spre impartire, ăncu'n d'impreuna cu celora-laltĭ Domni ii aducemu cea mai ferbinte multimita. Basiliu Maun iuristi de curendu alu III. in Urbea-Mare. Simeonu Botizanu studinte de cl. a VII. gimn.

= *(Nostate iasemanta.)* D'in funte credibile primiramu informatiunea imbucuratoria ca M. S. augustulu imperatu au sanctiunatu articululu de lege pentru introbuintiarea oficiale a celoru trei limbe regnicolariesi a numele a limbei romanesci in Transelvania. Ascepttmu cu doru se vedemu ctîu de curendu publicata acesta lege si pusa in vietia. Anulu nou de abîe nemai adusu unu donu mai mare decâtu acesta-a, care e menitu a fi o petra pretiosa in Corona'a de binafaceri a le prebunului imperatu adu alu carui deptu scriptu s'au creatu o nouă epoca pentru natiunea romana, si asta epoca e de unu bunu augurîu pentru vitoriala nostrui.

= Ni se scrie de la Orsiova: Militarii nostri locuitori carĭ trecu in Romania cu trasurile loru, pentru a cumpărâ câte co-va, s'au dicu v'a'nu celetoriu câte odata, trebue să platesca pe ănu 4 galb. si doi galb. se stea amaneta pentru cai la Vircorova pe fie care anu!! (se fiu bine intielesu d'insii nu sieda in Romania) asemene guvernulu Romaniei dupa ce la de la negotiatorii nostri pe marf'a ce impôrta 5. la sutu, mai platescu una dare de 5—6 galb. ce se chiama patenta, si acestia locuescu totu in Austria!!! se pare ca'i piele de tractate face pe Romania a pasi astfeliu — si ar fi bine ca guvernulu Austriei se considere pagub'a ce suferu locuitorii d'in cau'a acest'a, care se urmâdia acum in ala 3 anu.

Teodoru Köndrey, Deregintie.

342.

Escriere de concursu.

In urmarea imaltului rescriptu a Locutienientiei reg. pentru Ungaria cu Nr. 100,986. — 1864, deputatiunea fenduriloru scolare greco-orientale in Pesta instiintiedîa prin acest'a cumca a devenitu in vacantia unu stipendiu d'in fundatiunea lui Atanasiu Balia, ce se da tineriloru de rituli gr. orientale, carĭ au absolvatu scolele elementari, si nu studiêca la colegiele reformate d'in Dobritiun si Sarospatak, nici la gimnasiulu evangelicu d'in Posiona; unde de altminare sunt stipendie facute de numitulu fundatoru, ci la alte gimnasiĭ, seu la universitatile de Pest'a si Viena, seu la teologi'a de Carlovetiu; intre carĭ, consuangenii fundatorelui vorŭ avea preferintia.

Recurgentii vorŭ intruni cererile loru cu urmatoriele atestate si testimonie:

1) an atestata despre starea publica sêu privata a parintiloru, seu a altoru consangenĭ;

2) co respettivele testimonie scolastice, intarite de deregiute, seu de respettivulu corpu profesoraleĭ;

3) in casulu de consangenitate cu susnumitulu fundatoru, acest'a să se adeverêsca cu autentitate.

Cererile astu-fela instruite, in decursu de siese septemane de la a tre-a publicare a acestui edictu, să se predee in localitatea cholerii deputatiunei fenduriloru scolare greco-orientale in Pesta Grünbaumgasse Nr. 23 in edificiulu institutului Tökôly-sanu.

Pesta in 31. dice. 1864. (2. - 3.)

Cu tipariulu lui TRATTNER-KAROLYI.

Aretarea statistica a tenerimei studinti la Gimnasiulu sup. rom. gr. cat. de Beiusiu cu inceputulu anului scolasteu 1864—5.

Classa	Publici	Privati	Suma'a	Dupa religiune: I. Gr. Cat.	II. Gr. Or.	III. R. Cat.	IV. De Confes. helv.	V. Evrei	Dupa natiunalitate: Romani	Magiari	Germani	Rusi	Evrei	In suma
I.	58	»	58	17	35	4	»	2	52	4	»	»	2	58
II.	48	»	48	11	32	4	1	»	43	5	»	»	»	48
III.	36	»	36	10	23	2	1	»	33	1	2	»	»	36
IV.	26	»	26	10	14	2	»	»	23	2	»	1	»	26
V.	27	»	27	15	8	3	»	1	23	3	»	»	1	27
VI.	34	»	34	26	7	»	»	1	33	»	»	»	1	34
VII.	37	»	37	25	12	»	»	»	37	»	»	»	»	37
VIII.	35	1	36	15	19	2	»	»	34	1	1	»	»	36
	301	1	302	129	150	17	2	4	278	16	3	1	4	302

Beiusiu 24. ianuariu 1865.

Bursa de Vienna. 27. jan.

Fondurile statu	Bani	Negotiu
Imprumutul Nationale	80.50	80.40
Metalicele	72.30	72.20
Sortitore de 1854	89.—	89.25
» » 1860	96.80	96.—
Obligationiile Deserciu, de pamentu		
Obligatiuni Unguresci	74.40	74.75
» Transilvanice	71.60	72.—
» Banatene	74.25	74.50
» Bucovinene	72.15	72.75
Actiuni industriali.		
Ale Credit mobil. austr. . . .	190.80	190.40
» Banceĭ	828.—	830.—
» Navigat. pe Dunare . . .	479.—	481.—
» Pusiti de fieru la Pest'a . . .	340.—	350.—
Bilete de sortire.		
Ale Credit. de cate . . . . 100 fl	137.50	137.70
» Navigat . . . . . 100 »	86.75	87.—
» Isi Kasterhazy . . . . 40 »	108.—	109.—
» » Salm . . . . . 40 »	39.75	35.—
» » Palffy . . . . . 40 »	28.—	28.50
» » Clary . . . . . 40 »	28.—	28.50
» » St. Genois . . . . . 40 »	27.25	27.50
» » Municipalitatii de Budapesta 40 »	27.50	28.—
Banii		
Cecene (aurU)	15.90	15.85
Galbinu imperatesc	5.42	5.43
Napoleons d'or	9.17	9.18
Galbini Russesci	9.46	9.49
Argintul pentru 100 fl. . . .	114.55	114.50

Pretiul Graneler.

Mesura Austriaca	Greutatea in pundi	Pretiul de la	pana
Grau de Banatu	86,87	2,50	2,80
» d'in partile Tisei . . .	86,87	2,50	2,80
Secara	70,80	1,45	1,85
Ordiu pentru cutoiu . . .	65,80	1,40	1,51
» » biere	68,20	3,15	3,19
Ovesu	45,50	1,20	2,60
Papusoiu (Cucerudiu) . .	79,83	3.—	3,30
Meiu	80,83	1,70	1,95
Rapini (fasole)	5,30	4,10	4,20
Pastîn	5.—	6.—	

Navigatiunea pe Dunare.

Communicationile pe Dunare au incetatu d'in cau'a iernei.

Proprietariu si editoriu: Sigismundu Pop;

Redactoru respundietoriu: Alesandru Romanu.